

## Majandus- ja tööstusminister

**Pr Liina Vahtras**

[info@mkkm.ee](mailto:info@mkkm.ee)

[liina.vahtras@mkkm.ee](mailto:liina.vahtras@mkkm.ee)

## Hiiumaa metsa looduskaitseala moodustamine

Kliimaministeerium on esitanud majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumile kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse määruse "Hiiumaa metsa looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri" eelnõu dokumendid. Hiiumaa maa- ja metsaomanike esindusorganisatsioonina leiame, et eelnõu koostamisprotsessis on mitmeid puudusi ning kaitseala moodustamine oleks kohalikku elu- ja majanduskeskkonda ebaproportsionaalselt piirav. Teeme ettepaneku jätta eelnõu kooskõlastamata. Selgitame enda seisukohti allpool.

### **1. Mõjud Hiiumaa majandusele, tööhõivele, ettevõtlus- ja elukeskkonnale on hindamata**

Eelnõu seletuskiri toob üldise majandusmõjuna numbriliselt välja, et kaitseala loomisel jääb loomata 67 miljonit eurot lisandväärtust. Detailsem mõju Hiiumaa majanduskeskkonnale on aga hindamata.

21. mail 2026 toimunud eelnõu avalikul arutelul küsis Hiiumaa vallavolikogu esimees Anu Pielberg konkreetselt, kas on tehtud mõjuanalüüs, kuidas mõjutab kaitseala loomine Hiiumaa töökohti ja nende muutust, maksutulu kohalikule omavalitsusele ja turismisektorile ning inimeste heaolule? Vastuseks teatas Keskkonnaameti esindaja, et sellist analüüsi ei ole olemas.

Avaliku arutelu järgselt on eelnõu seletuskirja mõnevõrra täiendatud ning lisatud on põgus lõik, mis kirjeldab töötajate arvu senist vähenemist ühes metsandusettevõttes ja RMK-s. Kahe tööandja töötajate arvu lähiaastate dünaamika kirjeldamine ei ole mitte mingil juhul käsitletav analüüsina, mis selgitaks, milline saab olema kaitseala loomise mõju Hiiumaa tööhõivele.

**Vastav analüüs on seniajani tegemata.**

Vastavalt Hiiumaa majandusülevaatele 2024 annab metsamajandus koos puidutöötlemise ja mööblitootmisega 28% Hiiumaa ettevõtete kogulisandväärtusest (metsamajandus 3% ning töötlemine 25%)<sup>1</sup>. Seletuskirja kohaselt ei ole analüüsitud, milline saaks olema mõju metsamajandus- ja puidutöötlemisettevõtete poolt loodavale lisandväärtusele ja nende poolt pakutavale tööhõivele. Seletuskirjas on vaid tõdetud, et saarelisuse tingimustes ja piiratud võimaluste juures ei tasu ära moodsama ja tootlikuma raietehnika soetamine või saarele toomine, mistõttu suureneb puiduvarumise omakulu. Hindamata on metsamajandamisvõimaluste ja puidupakkumise vähenemise mõju nii metsa ülestöötamisetevõtetele kui kohalikule puidutöötlemissektorile. Võib eeldada, et madalama puidupakkumise tingimustes väheneb ka puidutöötlejate soov täiendavate investeeringute tegemiseks. Roheleppe elluviimisel on korduvalt rõhutatud puidust kestvustoodete tegemise vajalikkust. Puidust ei saa kestvustooteid teha, kui puitu ei saa puidu töötlemisel kasutada. Nii ei tee puidu töötleja investeeringuid, kui tooraine kättesaadavusele seatakse täiendavaid kitsendusi. Kaitseala moodustamine töötab vastu puidu suurema väärindamise eesmärgile.

Kaitseala loomise järel jääb alla 30% Hiiumaa riigimetsast majandatavaks. Ilmselgelt kaotab RMK piirangute niivõrd ulatuslikul lisandumisel huvi jätkata investeeringuid kohaliku taristu korrashoiuks. Ei saa unustada, et riigimetsa majandamiseks rajatud ja hooldatud metsateid saavad kasutada nii erametsaomanikud, aga ka kõik teised looduses liikujad (marja- ja seenekorjajad, looduses puhkajad, jahimehed jt). Riigimetsas paiknevate kuivendussüsteemide korrashoiust võidavad lisaks erametsaomanikele ka kohalikud põllumajandustootjad. On jäetud analüüsimata, milline saaks olema kaitseala mõju Hiiumaa riigimetsas paikneva taristu korrashoiule ja kas korrashoiutegevuste mahu võimalik langus võiks mõjutada ka teisi maavaldajaid.

**Kaitseala loomise üldisem mõju Hiiumaa majandusele, sealhulgas tööhõivele ja kohaliku omavalitsuse maksutulule, aga ka inimeste elukeskkonnale tervikuna jääb selgusetuks. Vajalik analüüs on tegemata.**

## **2. Mõju erametsaomanikele ei ole olematu**

Eelnõu avalikul arutelul pisendati korduvalt mõju erametsaomanikele, kuna kaitse alla võtmine puudutab ainult riigimaid. Selline lähenemine lähtub eeldusest nagu toimetaks erametsaomanik justkui mingis kunstlikus mullis ainult omaette ja teiste tegemised tema hakkamasaamist ei puudutagi. Hea, et seletuskirja on täiendatud tõdemusega teatud mõjudest erametsaomanikele, kuid lisatud käsitus on ülimalt pinnapealne ja ei ole käsitletav tegelike mõjude analüüsina.

Hiiumaa metsaomanike esindusorganisatsioonina saame kaitseala negatiivsete mõjudena märkida:

- 1) Metsamajanduslike teenuste kättesaadavus halveneb

---

<sup>1</sup> <https://hiiumaaarenduskeskus.ee/ettevotlus/majandusulevaade/>, lk 14

Vähenevad metsatööde mahud tähendavad ka teenuse pakkujate (raieteenus, noorendike hooldus, metsataimede istutamine jms) pakkumiste vähenemist. Erametsaomanike jaoks halveneb metsakavatsusteenuste kättesaadavus. Nii võivad olulised metsakasvatustööd edasi lükkuda või jääda sootuks tegemata.

## 2) Puidu hind võib langeda

Seletuskirjas tehtud täiendus sedastab õigesti nii puidu hinna kui puiduvarumise omakulu kasvu. Seega eksisteerib negatiivne mõju tuhandetele Hiiumaa erametsaomanikele. Ei saagi eirata tõsiasja, et saareline olukord tähendab suletud ja suhteliselt väikest majandusruumi, mis juba iseenesest tähendab metsaomanikele kalleimaid teenuste hindasid ning puidu müügiks ahtamaid võimalusi. Ometigi on Kliimaministeerium jätkanud kaitseala moodustamist. Inimeste hakkamasaamine Hiiumaal kui ääremaal ei näi olevat eelnõu ette valmistanud ametnikele probleemiks.

## 3) Ligipääs metsadele halveneb

Investeeringute vähenemist RMK maal paikneva taristu korrashoiuks on juba eelnevalt mainitud. Kaitstavate metsade pindala suurendamine ka iseenesest vähendab erametsadele juurdepääsemise võimalikkust (piiranguid on nii teede rajamisele kui olemasolevate teede hooldamisele). Erametsaomanike jaoks tähendab juurdepääsuolukorra halvenemine kulude lisandumist metsade majandamisele (vajadus alternatiivsete juurdepääsuteede rajamiseks) või äärmuslikel juhtudel ka metsa majandamisest loobumist (juurdepääsu võimatus).

**Kokkuvõtvalt on vale väita, et piirangute mittekehtestamine erametsadele ei mõjuta negatiivselt Hiiumaa erametsaomanikke. Kaitseala loomise vajalikkuse hindamisel tuleb arvestada ka mõjudega erametsade majandamisele.**

## 3. Majandusmõjude hinnang on puudulik

Eelnõu seletuskiri sedastab, et kaitseala loomisel jääb metsamajanduslike piirangute tõttu loomata 67 miljonit eurot lisandväärtust. Lisaks jääb avalikul sektoril kaevandamisest saamata üle 11 miljoni euro. Seega on tegemist olulise negatiivse mõjuga Eesti majanduslikule hakkamasaamisele. Justkui tasakaalustava tegurina märgitakse, et määruse jõustumisel on hea mõju riiklikule julgeolekule, sest kinnine maastik soosib sõjalist kaitsetegevust. Jääb siiski arusaamatuks, kuidas riigi ja elanikkonna tulude vähenemine saab riigikaitsele kaasa aidata.

Samuti on seletuskirjas välja toodud loodushüvede väärtus rahalise suurusena ja väidetud, et kokkuvõttes on otsene majanduslik mõju oluliselt väiksem kui ökosüsteemide teenuste antav väärtus kokku. Seletuskiri selgitab, et looduse hüvede väärtuse hinnastamisel laialdaselt kasutatava süsinikukaubanduse süsteemi (ETS – Emissions Trading System) hetkehinda

(13.01.2026. a seisuga 90,1 eurot/t) arvestades oleks see rahalises vääringus ligi 613,6 miljonit eurot. Kuid kuna süsinikuturul ei kaubelda süsiniku (C), vaid süsihappegaasi ehk süsinikdioksiidi (CO<sub>2</sub>) heitkoguse ühikutega, tuleb see summa korrutada läbi süsinikuekvivalendiga (3,67), mis annab vääringuks 2,25 miljardit eurot. Seletuskirja koostajad on jätnud aga arvestamata, **et looduskaitsealal seotud süsinikuvaru ei ole kaubeldav ja selle sidumine ETS-ga on täiesti asjatundmatu ja eksitav!** Antud juhul võrreldakse mittevõrreldavaid kategooriaid. Loomulikult on loodushüvedele võimalik leida ka rahaline väärtus, kuid hetkel **puudub igasugune praktikas toimiv turumehhanism, mis loodushüvede väärtusega kaubelda võimaldaks.** Puidu müügituludelt riigile makstav maksutulu või puidu transpordil ja selle töötlemisel töötajatele makstavad palgad ja nendelt makstavad maksud aga on käegakatsutavad summa, mis töötajatel/ettevõtjatel, aga ka riigil saamata jäävad. Loodushüvede väärtust võib võrrelda negatiivsete majandusmõjudega ainult juhul, kui need väärtused oleks päriselus turustatavad. Praegusel hetkel see võimalik ei ole. Seletuskirjas välja toodud loodushüvede väärtus 2,26 miljardit eurot on lihtsalt teoreetiline, tegeliku majanduselu kontekstis absurdne number, mis meie arvates põhineb meelevaldsetel hinnangutel. **Selline manipuleerimine seletuskirjas on sihiteadlik eksitamine,** mis teenib ainult üht eesmärki – kasvõi demagoogia teel iga hinna eest väita, et kaitseala on vaja moodustada.

#### **4. Riik kaitseb riiki riigi vastu**

Tegemist on kaitseala moodustamisega riigimetsa. Ehk riik seab riigile täiendavaid nõudeid, tegeleb nende sõnastamisega, vastu võtmise ja hilisema jõustamisega.

Kehtiva koalitsioonilepingu üks läbivaid põhimõtteid on **bürokraatia vähendamine.**

Selleks moodustati peaministri initsiatiivil isegi ettevõtjate nõukoda, mille ülesanne oli teha peaministrile konkreetset ettepanekud dereguleerimiseks, nõuete ja bürokraatia vähendamiseks ning sammudeks majanduskasvu toetamiseks<sup>2</sup>.

Seletuskirjas on sedastatud, et alates 2023. aastast ei tee RMK omaniku ootuse järgi uuendusraieid loodusdirektiivi I lisa metsaelupaigatüüpides ka väljaspool kaitstavat ala. See on näide, kuidas sõnaselge õigusliku piirangu puudumisel teeb RMK ometigi korrektiive enda metsamajanduslikus praktikas. **Kui riik leiab, et seniseid riigi majandusmetsi peaks Hiiumaal senisest teisiti majandama, on riigil endal kõik hoovad selle soovi elluviimiseks ilma õiguskorras muudatusi tegemata. Uute reeglite välja töötamine on tarbetu, maksumaksjate raha raiskav tegevus.**

Eelnõuga keelustatakse piiranguvööndites uuendusraie, kuigi looduskaitseseaduse § 31 lg 2 p 5 kohaselt saab kaitse-eeskirjaga uuendusraiate tegemist lubada. Õigusaktiga ühese keelu sätestamine kaotab paindlikkuse, mida päriselus võib teatud olukordades olla võimalik kasutada. **Kaitseala moodustamine ei aita mitte kuidagi kaasa bürokraatia vähenemisele**

---

<sup>2</sup> <https://riigikantselei.ee/majanduskasvu-noukoda>

**ja avaliku sektori kulutuste piiramisele.** Juba praeguseks on kulutatud hulgaliselt ametnike töötunde regulatsioonide välja töötamisele. Pärast eelnõu vastu võtmist järgneb järjepidev õigusnormide rakendamine, mis maksumaksja vaates tähendab riigisektori püsikulusid.

**Rõhutame: Riigimetsa Majandamise Keskuse kui riigi poolt juhitud institutsiooni näol on vastutustundlik riigimetsa majandaja juba olemas. Riigimetsa ei pea riigi enda eest kaitsma.**

## **5. Kohalike elanike ja maaomanike kaasamine on olnud puudulik**

On tähelepanuväärne, et Hiiumaa metsade majandamist niivõrd oluliselt mõjutav muudatus sooviti teostada ilma avaliku aruteluta. Kuigi tehniliselt saab looduskaitseaduse § 9 lõike 4 punkti 3 alusel looduskaitseala moodustamise läbi viia ilma avaliku koosolekuta, näitab sellise tee valimine riigi looduskaitseüsteemi ignorantsust kaitseala moodustamisest puudutatud kohalike elanike ja maaomanike suhtes. Jõupositatsioonilt asja äratgemist kumab ka Keskkonnaameti vastustest Hiiumaa Metsaseltsi poolt esitatud ettepanekutele – Hiiumaa metsaomanike esindusorganisatsiooni poolt kirjalikult esitatud ettepanekutest on arvestatud ainult ühte (soovi korraldada avalik arutelu), teisi ettepanekuid ei arvestatud. Põgusad viited mõjudest erametsaomanikele ilmusid seletuskirja alles pärast seda kui 21. mail 2026.a. toimunud koosolekul nii Hiiumaa Metsaseltsi kui kohaliku omavalitsuse esindajad selle probleemi korduvalt tõstatasid. Selline suhtumine näitab looduskaitse üldisemat hoiakut eramaaomanikesse ja kohalikku elanikkonda – kaitsereežiimi kehtestame niikuinii, ükskõik millised vastuväited esitatakse. **Jõuga looduskaitse rakendamine ei aita mitte kuidagi võita maaomanikke looduskaitse poolele, vaid tekitab jätkuvat vimma piirangute kehtestajate ja eramaaomanike vahel.**

## **6. Hiiumaa ei pea kandma ebaproportsionaalselt suurt koormust Euroopa looduse päästmisel**

21.05.2026 toimunud eelnõu avalikul arutelul põhjendas Keskkonnaameti esindaja kaitseala moodustamise vajadust Euroopa Elurikkuse Strateegiast tuleneva suunisega muuta vähemalt 30% Euroopa maismaast ja merest tõhusalt hallatavateks kaitsealadeks<sup>3</sup>. Ka eelnõu seletuskiri selgitab, et looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii strateegia Euroopa 2030 kui ka tegevuskava Ressursitõhus Euroopa. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2030 (KOM(2020) 380), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2030.

Euroopa Elurikkuse Strateegia ei sea Eesti Vabariigile otsest kohustust võtta 30% maismaast kaitse alla. Tegemist on üleeuroopalise eesmärgiga, mitte iga liikmesriigi suhtes rakenduva

---

<sup>3</sup> <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnateadlikkus-avalikustamised/raagi-kaasa/kaitse-eeskirjade-eelnoude-avalik-valjapanek>, Hiiumaa Metsa LKA avaliku arutelu ettekanne

konkreetses kohustusega. Dokumendis Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise „Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 kohta“ on Eesti Vabariik ise selgitanud, et EL elurikkuse strateegia ei sea Eesti riigile kohustust kaitsta 30% maismaast ega piiritle kaitset sarnaselt rahvusvahelisele leppele ainult kaitsealadega. Strateegia seab **üleeuroopalise eesmärgi õiguslikult kaitsta minimaalselt 30% maismaast. Komisjon on selgitanud, et 30% EL maismaast kaitse alla võtmine ei ole liikmesriigipõhine eesmärk, vaid üleeuroopaline.**<sup>4</sup>

Ei ole korrektne, et kaitseala loomist põhjendatakse üleeuroopalise eesmärgi täitmise vajadusega viisil nagu see oleks Eesti riigi jaoks otseselt kohalduv eesmärk.

## **7. Eelnõu seletuskiri ei vasta kehtestatud nõuetele**

Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) § 63 kohaselt on määruse eelnõu seletuskirja eesmärk muuhulgas anda ülevaade määruse mõjudest. Paragrahv 65 lg 1 p 4 kohaselt on määruse mõjud seletuskirja eraldiseisvaks osaks. Seega on mõjude hindamine õigusloome protsessi oluline lüli. Mõjude hindamiseks ei saa pidada mingi suundumuse pealiskaudset äramärkimist (nt et Hiiumaa suurimas metsandusettevõttes ja RMK-s on töötajate arv viimase nelja aasta jooksul vähenenud), vaid tulebki hinnata, millised muutused hakkavad päriselus pärast õigusakti jõustumist aset leidma (nt kuidas muutub töökohtade arv Hiiumaal pärast määruse rakendamist). Lisaks nõuab HÕNTE § 65 lg 2, et määruse rakendamisega eeldatavasti kaasnevate oluliste mõjude korral lisatakse määruse eelnõu seletuskirjale mõjude analüüs. Arvestades, et määruse vastuvõtmisel oleks Hiiumaa riigimetsadest koguni üle 70% kaitse all kaasnevad määruse rakendamisega eeldatavasti olulised mõjud Hiiumaa tööhõivele, metsamajandus- ja puidutöötlemissektorile, erametsaomanikele ning saare majandusele laiemalt. **Seega peab määruse eelnõu seletuskirjale olema lisatud mõjude analüüs. Kuna seda tehtud ei ole, ei ole eelnõu ja seletuskiri kooskõlas HÕNTE § 65 lg 2 toodud nõuetega.**

## **Austatud majandus- ja tööstusminister pr Liina Vahtras!**

Kaitstavate metsade pindala on järjepidevalt kasvanud. Riikliku statistilise metsainventuuri andmetel on mittemajandavate metsade pindala küündimas 30 protsendini Eesti metsamaast, sealhugast rangelt kaitstavaid metsi on juba ligemale 20% Eesti metsadest<sup>5</sup>. Metsaressursi järjepidev välja viimine majanduslikust kasutusest pärsib oluliselt metsa- ja

---

<sup>4</sup> <https://eelroud.valitsus.ee/main/mount/docList/9d7f5dd4-fad5-49d4-abfd-4a84c9e78a51#m457kWDh>  
Eesti seisukohad Euroopa Komisjonile teatise „Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 kohta“ SELETUSKIRI Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 (COM(2020) 380), lk 8

<sup>5</sup> <https://keskkonnaportaali.ee/sites/default/files/Teemad/Mets/SMI2024/SMI%202024%20ettekanne.pdf>

puidutööstussektori kui Eesti majandusarengu ühe tugitala toimimist. Hiiumaa jaoks muudab aga uute piirangute seadmine saare majanduskeskkonda veelgi konkurentisvõimetumaks.

**Palume kirjas toodud põhjustel jätta eelnõu „Hiiumaa metsa looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“ kooskõlastamata.**

Lugupidamisega

Aira Toss

Mittetulundusühing Hiiumaa Metsaselts

[aira.toss@erametsaliit.ee](mailto:aira.toss@erametsaliit.ee)